

Asia: VN/31537/2024

Lausuntopyyntö vesienhoitoasetuksen muuttamista koskevasta luonnoksesta ja ympäristöarvioinnista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö on pyytänyt Saamelaiskäräjiltä vesienhoidon järjestämisestä annetun asetusmuutoksen luonnoksesta ja sen ympäristöarvioinnista. Asetusmuutoksen tavoitteena on edistää vesien hyvän tilan tai vesille asetetun muun ympäristötavoitteen saavuttamista. Asetusmuutoksella täsmennetään sitä, miten vesienhoidon ympäristötavoitteita arvioidaan vesienhoidon suunnittelussa ja lupaharkinnassa yksittäisten hankkeiden vaikutusten arvioinnissa. Saamelaiskäräjät suhtautuu myönteisesti ympäristöarviointisuunnitelman päivittäminen ja yksityiskohtaisempien säännösratkaisujen laatimiseen.

Lupaharkinnassa yksittäisten hankkeiden vaikutusten arvioinnin ympäristöarviointisuunnitelmaan tulisi lisätä lupaedellytyksiin selkeä asetus siitä, kuinka paljon koneellinen kullanhuuhdonta saa vaikuttaa vesistöön ja kalakantoihin. Saamelaisten kotiseutualueella kullanhuuhdonnan vesistöä pilaavat vaikutukset ovat tällä hetkellä huomattavat, eikä niitä estetä selkeästi lupamenettelyllä, eikä vesistön kuormittuminen johda kuormitusta vähentäviin toimenpiteisiin. Jokien latva-alueilla on havaittu vuosittaista kullankaivun aiheuttamaa samentumaa ja vesien tila on tippunut kullanhuuhdonnan vaikutusalueella erinomaisesta hyvään. Myös kiintoainepitoisuudet ja sameusarvot ovat paikka paikoin hyvinkin korkeita. Vesistön samentumisesta johtuva kalakannan ja poikastuotannon väheneminen vaikuttaa suoraan kalastukseen, joka kuuluu perustuslain 17.3 §:ssä saamelaisille alkuperäiskansana turvattuihin perinteisiin elinkeinoihin.

Kullanhuuhdonta-alueilta ajantasaisen, kattavan ja luotettavan tiedon saaminen lvalojoen valuma-alueen ja muiden Inarijärveen laskevien vesistöjen ja luonnonvaraisten kalastojen tilasta on keskeistä, jotta kullanhuuhdonnan vesistövaikutuksiin voitaisiin tehokkaasti puuttua ennalta. Velvoitetarkkailujen koontia ja raportointia ei tapahdu järjestelmällisesti ja avoimesti niin, että tiedot olisivat julkisesti helposti löydettävissä. Tarkkailu tehdään Lapin kullankaivajien liitto ry:n toimesta, tai kullankaivajien yksityistarkkailuna. Sekä Inarin kunta että Metsähallituksen Inarin neuvottelukunta ovat kiinnittäneet aiempina vuosina huomiota vesistön tilan tarkkailun ongelmiin.

Saamelaisten kotiseutualueella sijaitsee globaalistikin merkittäviä pinta- ja pohjavesi- sekä kalavarantoja, joiden tuhoutumisella on merkittävät negatiiviset vaikutukset paitsi saamelaisille, myös muille alueen asukkaille. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan ympäristöarviointisuunnitelmassa olisikin tärkeää ottaa asetuksilla huomioon pienimuotoisen kaivostoiminnan yhteydessä tapahtuvan vesistön kuormittumisen jatkuva tarkkailu ja säätely.

Niska Leena
Saamelaiskäräjät